

Bruxelles, den 1. oktober 2021
(OR. en)

11899/21

SOC 518
EMPL 376
ECOFIN 848
EDUC 297

NOTE

fra:	Beskæftigelsesudvalget
til:	De Faste Repræsentanternes Komité/Rådet
Vedr.:	Centrale beskæftigelsesmæssige udfordringer: nøglebudskaber fra EMCO baseret på årsrapporten om beskæftigelsesresultaterne og overvågningen af beskæftigelsesresultaterne – Godkendelse

Vedlagt følger til delegationerne nøglebudskaberne fra Beskæftigelsesudvalget (EMCO), der er baseret på årsrapporten om beskæftigelsesresultaterne og overvågningen af beskæftigelsesresultaterne (EPM) med henblik på godkendelse heraf på EPSCO-Rådets samling den 15. oktober 2021.

Den fulde årsrapport om beskæftigelsesresultaterne findes i dok. Dok. 11899/21 ADD 1.

EPM findes i dok. Dok. 11899/21 ADD 2.

**Centrale beskæftigelsesmæssige udfordringer: nøglebudskaber fra EMCO baseret på
årsrapporten for 2021 om beskæftigelsesresultaterne og overvågningen af
beskæftigelsesresultaterne**

1. Beskæftigelsesudvalget har i overensstemmelse med sit mandat i artikel 150 i TEUF udarbejdet en årlig evaluering af beskæftigelsessituationen i EU til Rådet. Denne evaluering indgår i overvågningen af beskæftigelsesresultaterne (EPM) for 2021, som overvåger fremskridt hen imod målene i Europa 2020-strategien og identificerer centrale beskæftigelsesmæssige udfordringer og gode resultater på arbejdsmarkedet i hele EU og i hver enkelt medlemsstat. EPM bygger på resultaterne af den fælles evalueringsramme (Joint Assessment Framework – JAF) for Europa 2021. JAF er et indikatorbaseret evalueringssystem, der er udarbejdet i fællesskab af Beskæftigelsesudvalget, Udvalget for Social Beskyttelse (SPC) og Kommissionen, og som dækker de generelle og specifikke politikområder under beskæftigelsesretningslinjerne med det formål umiddelbart at identificere centrale udfordringer og gode resultater på arbejdsmarkedet på disse områder og støtte medlemsstaterne i forbindelse med fastlæggelsen af deres prioriteter.
2. De vigtigste resultater af EPM 2021 er sammenfattet i årsrapporten om beskæftigelsesresultaterne for 2021. De supplerer konklusionerne fra Beskæftigelsesudvalgets multilaterale overvågning af gennemførelsen af Rådets henstillinger inden for rammerne af det europæiske semester. EPM-resultaterne for 2021 afspejler covid-19-pandemiens omfattende indvirkning på arbejdsmarkedet.

3. Krisen har sat medlemsstaternes sundhedssystemer under et hidtil uset pres, mens de relaterede foranstaltninger vedrørende fysisk distancering har haft alvorlige konsekvenser for produktion, forbrug og investeringer. For 2020 som helhed faldt BNP i EU med 6 % i forhold til året før. Ifølge den foreløbige økonomiske prognose fra sommeren 2021 forventedes EU's økonomi at vokse med 4,8 % i 2021 og 4,4 % i 2022. Efter at være steget fra 6,7 % i 2019 til 7,1 % i 2020 forventes arbejdsløsheden at stige yderligere til 7,6 % i 2021 (inden den falder til 7 % i 2022)¹. Medlemsstaterne forventes at komme forskelligt ud af krisen, hvilket dermed kan undergrave tidligere bestræbelser på at opnå opadgående konvergens. Det vil være af afgørende betydning for en bæredygtig og inklusiv genopretning, at de opståede udfordringer håndteres.

4. I det forgangne årti har EU haft solid vækst i beskæftigelsen. Siden vedtagelsen af Europa 2020-strategien i 2010 er beskæftigelsesfrekvensen i EU-27 (20-64 år) steget med højst 5,3 procentpoint (fra 67,9 % i 2010 til 73,2 % i 2019), og den mest vedholdende vækst har fundet sted efter 2015. I 2019 var EU-beskæftigelsen nået op på et historisk højt niveau. Pandemien satte en stopper for denne forbedring. I 2020 faldt beskæftigelsesfrekvensen til 72,5 % (78 % for mænd og 66,9 % for kvinder). Der blev konstateret et fald i beskæftigelsesfrekvensen i alle EU-medlemsstaterne på nær tre. I 2020 havde 15 EU-medlemsstater nået eller overgået deres nationale Europa 2020-mål, mens 12 stadig lå under dem. Med hensyn til fremtiden fastsætter handlingsplanen for den europæiske søjle for sociale rettigheder EU's beskæftigelsesfrekvensmål for 2030 til mindst 78 %. Dette mål blev hilst velkommen af Det Europæiske Råd den 25. juni 2021 i overensstemmelse med Portoerklæringen².

¹ Ifølge den økonomiske prognose fra foråret 2021 (bemærk, at den foreløbige økonomiske sommerprognose ikke indeholder oplysninger om arbejdsløshed).

² <https://www.consilium.europa.eu/media/50763/2425-06-21-euco-conclusions-da.pdf>.

5. Der er gjort en hurtig politisk indsats for at håndtere følgerne af pandemien, idet der er truffet foranstaltninger for at begrænse tab af arbejdspladser i nedlukningsperioderne, såsom arbejdsfordelingsordninger for arbejdstagere, indkomststøtte til selvstændige erhvervsdrivende samt likviditetsforanstaltninger for virksomheder. Som følge heraf udviste beskæftigelsesfrekvensen i EU ikke et dramatisk fald, mens der kun var en beskedent stigning i arbejdsløsheden. Pandemiens indvirkning i 2020 afspejler sig imidlertid i forværringen (og volatiliteten) af andre indikatorer såsom det samlede antal arbejdstimer, fravær fra arbejdet og graden af uudnyttet arbejdskraftpotentiale.
6. Overvågningen fremhæver en række negative tendenser (2019-2020): en stigning i de nominelle enhedslønomskostninger (24 medlemsstater), en reduktion i andelen af nyansatte (21 medlemsstater), et fald i den samlede beskæftigelse (20 medlemsstater) og en tilbagegang i den andel af den voksne befolkning, der deltager i uddannelse (19 medlemsstater). Desuden peges der på centrale beskæftigelsesmæssige udfordringer på områderne færdigheder og livslang læring, deltagelse på arbejdsmarkedet, sociale sikringsordninger, uddannelsessystemer og ligestilling mellem kønnene.
7. EPM peger dog også på nogle positive tendenser for perioden 2019-2020. Navnlig havde 15 medlemsstater en betydelig stigning i andelen af voksne med mellemlang eller lang uddannelse. Desuden faldt andelen af ufrivillig midlertidig ansættelse i ti medlemsstater, og ni medlemsstater havde et fald i lønforskellen mellem kønnene.
8. EMCO bemærkede i sin horisontale udtalelse om det europæiske semester til EPSCO-Rådets samling i juni 2021, at covid-19-krisen krævede ekstraordinære foranstaltninger, hvilket har ført til oprettelse af genopretnings- og resiliensfaciliteten – et hidtil uset finansieringsinstrument til investeringer og reformer, der skal afbøde krisens økonomiske og sociale konsekvenser og støtte en inklusiv og bæredygtig økonomisk genopretning samt en retfærdig grøn og digital omstilling.

9. I den horisontale udtalelse bemærkes det desuden, at det europæiske semester fortsat er et effektivt koordineringsredskab til fremme af bæredygtig og inklusiv økonomisk vækst, konkurrenceevne, beskæftigelse og tilstrækkelig social beskyttelse og social inklusion, navnlig i den aktuelle krise. Med hensyn til de proceduremæssige tilpasninger i forbindelse med 2021-semestercyklussen er medlemmerne af udvalget af den opfattelse, at de ændringer, der blev udløst af genopretnings- og resiliensfaciliteten, var berettigede, eftersom fokus var på presserende politiske reaktioner og reformer til bekæmpelse af krisen. EMCO er af den opfattelse, at disse tilpasninger bør forblive midlertidige. Der er stærk støtte blandt udvalgets medlemmer til en rettidig tilbagevenden til en omfattende semesterproces allerede i næste cyklus. Bestræbelserne på at strømline og optimere de fremtidige semestercykluser bør omfatte dialog med medlemsstaterne og passende drøftelser i de relevante rådssammensætninger og deres rådgivende organer.
10. EMCO ser med tilfredshed på EU's overordnede mål for 2030 i handlingsplanen for den europæiske søjle for sociale rettigheder og den vægt, der lægges på det europæiske semester som et centralt overvågningsredskab. De nye overordnede EU-mål for 2030 inden for beskæftigelse, færdigheder og socialpolitik, der er opstillet i planen, og som Det Europæiske Råd har hilst velkommen, imødekommer opfordringen fra EMCO og SPC samt EPSCO-ministre til en opfølgning af Europa 2020-strategien³. Målene bør integreres fuldt ud i det europæiske semester på grundlag af erfaringen med Europa 2020-strategien. EMCO støtter ligeledes målet om forbedring af overvågningen og vurderingen af den beskæftigelsesmæssige og den sociale situation i Unionen, som understøtter den reviderede sociale resultattavle. Med henblik herpå nåede EMCO til enighed om at medtage udvalgte nye overordnede indikatorer, som Kommissionen har foreslået, på den sociale resultattavle⁴.

³ Medlemsstaterne opfordres også til at fastsætte ambitiøse nationale mål, der udgør et passende bidrag til opfyldelsen af EU's overordnede mål, under behørig hensyntagen til hvert lands udgangspunkt.

⁴ Disse bør anvendes i den fælles beskæftigelsesrapport under hensyntagen til de nødvendige præciseringer af definitionerne heraf og anvendelse som beskrevet i bilaget til *udtalelsen fra EMCO og SPC om Kommissionens forslag til en revideret social resultattavle*, som EPSCO-Rådet godkendte den 14. juni.

11. Trods tilpasningerne til det europæiske semester 2021 har EMCO fortsat overvåget medlemsstaternes indsats for at efterkomme de relevante landespecifikke henstillinger fra 2019 og 2020. De evalueringer, som EMCO har foretaget, viser, at pandemiudbruddet betød, at medlemsstaterne skulle fokusere deres indsats på at afbøde krisens konsekvenser for arbejdstagerne, husholdningerne og virksomhederne. Der blev i vid udstrækning anvendt ordninger med nedsat arbejdstid og løntilskud for at støtte fastholdelsen af arbejdspladser, i nogle tilfælde baseret på eksisterende – dog udvidede og/eller tilpassede – instrumenter og i andre tilfælde ved indførelse af nye foranstaltninger. Der blev ydet forskellige former for finansiel bistand, navnlig til selvstændige erhvervsdrivende eller ansatte med atypiske kontrakter, herunder sæsonarbejdere, og andre sårbare grupper (hvor unge og kvinder typisk var overrepræsenteret blandt dem med tidsbegrænsede kontrakter). Den rettidige støtte spillede en afgørende rolle med hensyn til at afbøde krisens samlede indvirkning på beskæftigelsesniveauet, sikre fastholdelsen af arbejdspladser og lægge grunden til håndtering af jobmobilitet.
12. Medlemsstaterne styrkede aktive arbejdsmarkedspolitikker, navnlig med hensyn til uddannelse og rådgivning for jobsøgende og arbejdstagere med en høj risiko for at miste deres job. Fjernundervisning, opkvalificerings- og omskolingsforløb og digital undervisning blev gennemført med henblik på at støtte både arbejdstagere og jobsøgende. Derudover blev der gjort en indsats for at øge bemanningen og forbedre det teknologiske udstyr, som de offentlige arbejdsformidlinger anvender, herunder ved investering i digitalisering af tjenesterne for at øge deres kapacitet og sikre kontinuitet under og efter pandemien. Medlemsstaterne anvendte også ofte fleksible arbejdsordninger, herunder telearbejde.
13. Sideløbende hermed sigter medlemsstaterne mod at lette omflytning af arbejdstagere på arbejdsmarkedet med særlig vægt på beskæftigelsesudsigterne for de grupper, der blev hårdest ramt af krisen, navnlig unge, kvinder, personer med handicap og personer med migrantbaggrund. Kommissionens henstilling om en effektiv og aktiv støtte til beskæftigelse efter covid-19-krisen (EASE) støtter disse bestræbelser ved at skitsere en strategisk tilgang til fremme af jobskabelse og jobskifte, herunder i retning mod den digitale og den grønne sektor.

14. Samtidig er der i en række medlemsstater fortsat store udfordringer med hensyn til de offentlige arbejdsformidlingers kapacitet og tilrettelæggelse, jobsøgendes adgang til aktive arbejdsmarkedspolitikker, effektiv og målrettet støtte til jobsøgende, NEET'er og andre sårbare grupper samt fjernelse af hindringer for deltagelse på arbejdsmarkedet.
15. Krisen skadede de langtidslediges integration på arbejdsmarkedet, da den havde indvirkning på adgangen til og tilgængeligheden af individuel rådgivning eller profilering samt registrering og levering af integrerede tjenester. Mange medlemsstater gjorde af sundheds- og sikkerhedsmæssige hensyn en indsats for at gå over til onlinetjenester. Denne digitale overgang gav imidlertid blandede resultater, til dels på grund af den ulige adgang til sådanne tjenester blandt langtidsledige og ikkeerhvervsaktive, navnlig dem med ringere IKT-færdigheder.
16. For så vidt angår kvinders situation på arbejdsmarkedet deler et antal medlemsstater en række fælles politikudfordringer, især med hensyn til den vedvarende forskel i beskæftigelsesfrekvensen, den høje andel af kvinder i deltidsbeskæftigelse, løn- og pensionsforskellene mellem kønnene og den stærke kønsdimension i langtidsplejesektoren. Med henblik på at styrke kvinders chancer på arbejdsmarkedet har medlemsstaterne investeret i førskoleundervisning og børnepasning (ECEC) for at forbedre såvel tilgængeligheden som kvaliteten af tjenesterne. I denne forbindelse kan koordinering mellem forskellige forvaltningsniveauer være relevant for at sikre tjenestetilgængelighed. Nogle medlemsstater har endvidere reformeret deres forældreorlovsordninger og -ydelser samt udvidet ydelser ved faderskab for at forbedre balancen mellem arbejdsliv og privatliv.

17. Udfordringer i forbindelse med segmenteringen af arbejdsmarkedet har stadig strukturel relevans. Pandemien har fremhævet allerede eksisterende sårbarheder, idet jobnedlæggelser primært er koncentreret i sektorer, hvor mindre sikre beskæftigelsesformer er fremherskende (herunder selvstændig virksomhed), og unge og sårbare grupper er uforholdsmæssigt hårdt ramt. Før covid-19-krisen blev der foretaget en række reformer for at tackle segmenteringen af arbejdsmarkedet, idet pandemien i nogle tilfælde dog medførte, at tempoet i gennemførelsen heraf aftog. I mange medlemsstater er arbejdstilsynenes indsats samt foranstaltninger for at styrke deres kapacitet nøgleelementer i en mindselse af segmenteringen af arbejdsmarkedet. Med henblik herpå kan politikker med incitamer som ansættelsestilskud samt håndhævelsesforanstaltninger i form af bøder kombineres på en effektiv måde. Det er fortsat vigtigt at gennemgå jobbeskyttelseslovgivningen og hulle i lovgivningen for at tackle segmenteringen. Samtidig vil stigningen i nye former for arbejde, navnlig platformsarbejde, kræve yderligere overvejelser med hensyn til de berørte arbejdstagers arbejdsvilkår.
18. Med hensyn til beskatning af arbejde er der gjort fremskridt med at reducere skattebyrden på arbejde, navnlig for lav- og mellemindkomster, hovedsagelig gennem skattelettelser og nedskæringer i de sociale bidrag. Der er ikke desto mindre fortsat andre problemer vedrørende skattesystemet, navnlig specifikke smuthuller eller ineffektivitet samt manglende incitamer til at arbejde for sekundære forsørgere. For så vidt angår sort arbejde er det blevet fastslået, at relevansen af flerdimensionelle strategier og den afgørende rolle, som arbejdstilsyn og samarbejde mellem forskellige myndigheder spiller, er central.

19. Investeringer i opkvalificering, voksenuddannelse og livslang læring er fortsat politiske prioriteter. For at kunne håndtere krisen har flere medlemsstater afsat yderligere budgetmidler til styrkelse af investeringer i uddannelse og færdigheder, især i grundlæggende digitale færdigheder, infrastruktur og onlineløsninger såsom digitale platforme. Medlemsstaterne er tilbøjelige til at kombinere denne reaktion på covid-19-pandemien med et mere langsigtet perspektiv, der har til formål at støtte effektive omstillinger på arbejdsmarkedet og samtidig tackle udfordringerne i forbindelse med den digitale og den grønne omstilling. Der er foretaget betydelige investeringer og reformer på alle uddannelsesniveauer – herunder førskoleundervisning og børnepasning (ECEC), almen uddannelse, erhvervsrettet grunduddannelse og videreuddannelse, videregående uddannelse og voksenuddannelse. Medlemsstaterne har også truffet foranstaltninger for at gøre uddannelsessystemerne mere relevante for arbejdsmarkedets behov, løse problemer vedrørende uddannelsesforskelle og mindske den digitale kløft.
20. Fremskridtene hen imod gennemførelsen af de landespecifikke henstillinger fra både 2019 og 2020 er ikke desto mindre uensartede. Strukturelle udfordringer er stadig et stort problem i nogle medlemsstater og kræver yderligere foranstaltninger, navnlig med hensyn til skolefrafald, uddannelsesresultater inden for almen uddannelse og erhvervsuddannelse (herunder i relation til dårlige resultater og PISA-resultater), lav deltagelse i voksenuddannelse, underkvalificering af arbejdsstyrken og sociale og territoriale uligheder med hensyn til adgang til uddannelse, digitale færdigheder og infrastruktur. Covid-19-krisen har forværret allerede eksisterende udfordringer med tilbagevendende nedlukninger og foranstaltninger vedrørende fysisk distancering, hvilket har øget problemerne i forbindelse med den digitale kløft og ulige adgang til uddannelse. Den vanskelige situation for sårbare og dårligt stillede grupper i denne henseende er blevet fremhævet, og det samme gælder de udfordringer, som personer med handicap står over for i uddannelsessektoren og med hensyn til at få adgang til arbejdsmarkedet. Som reaktion herpå anvender medlemsstaterne allerede i vid udstrækning eller planlægger at anvende tilgængelige EU-midler – navnlig Den Europæiske Socialfond Plus og genopretnings- og resiliensfaciliteten – ud over nationale midler med henblik på at foretage relevante reformer.

21. Som understreget i den europæiske søjle for sociale rettigheder er en effektiv social dialog og høring af arbejdsmarkedets parter om udformningen og gennemførelsen af politikker i overensstemmelse med national praksis afgørende for at opnå reelle og holdbare politikresultater. Vurderingen af fremskridtene med gennemførelsen af de landespecifikke henstillinger om social dialog viste, at der i de berørte medlemsstater findes relevante rammer, men at en yderligere indsats er nødvendig for at sikre en meningsfuld inddragelse af arbejdsmarkedets parter. Der er fortsat store betænkeligheder for så vidt angår de praktiske aspekter af høringen af arbejdsmarkedets parter med hensyn til gennemsigtighed, rettidighed og meningsfuldhed samt med hensyn til reel indvirkning på den politiske beslutningstagning. Der blev rapporteret om en række opmuntrende udviklinger, navnlig med hensyn til den øgede inddragelse af arbejdsmarkedets parter i udformningen af krisebekæmpelsesforanstaltninger og i fastsættelsen af mindsteløn. Kapacitetsopbygning hos arbejdsmarkedets parter med et mere langsigtet perspektiv er fortsat et vigtigt mål.